

ondertussen in Groot Mijdrecht Noord

Bedoelingen rond Groot Mijdrecht Noord bleven te lang vaag

Het gebiedsproces in Groot Mijdrecht Noord was vooral een tijdrovend, vermoeiend en geldverslindend project, zo hebben verschillende geïnterviewden in deze serie aangegeven. Hoewel de tijd niet is terug te draaien, is het interessant te bekijken hoe het wél goed had kunnen gaan. Was het mogelijk geweest een plan voor de inrichting van Groot Mijdrecht Noord te ontwikkelen

zonder jarenlang gesteggel over grond, geld en huizen? Iemand die daarop een visie kan geven is John Janssen. Hij is onderzoeker Vegetatie- en Landschapsecologie aan de Wageningen Universiteit en 'groene' lector aan de Hogeschool Van Hall-Larenstein in Velp bij de studierichting Bos- en Natuurbeheer. Deze instelling leidt studenten op tot

onder meer ecologisch adviseur of natuurbeheerder. Tijdens de opleiding leren studenten meer oog te krijgen voor de economische en sociale kanten van natuur. Lector Janssen bekijkt als onderdeel van de studie met zijn studenten voorbeelden van gebiedsprocessen in Nederland, waaronder die in Groot Mijdrecht Noord. Een gebiedsproces heeft vooral

kans van slagen als er evenwicht is tussen economische, sociale en ecologische belangen, zegt Janssen. In Groot Mijdrecht Noord was de balans volgens Janssen tussen die belangen volledig zoek. Het provinciebestuur bleef bovendien te lang vaag over de doelen die ze had met de polder en dat leidde tot onrust. "Wat in Groot Mijdrecht Noord opvalt, is dat de planvorming sterk

Foto: Lex Broere

Het is een gevoelig dossier, dat van de polder Groot Mijdrecht Noord. Wordt het definitief nat in de polder om de problemen van bodemdaling, vervuild kwelwater en waterberging op te lossen? De bewoners van de polder, de boeren, de natuur- en recreatieorganisaties, het waterschap, de gemeente en de provincie: allemaal hebben ze hun eigen verhaal en hun eigen belang. Landwerk trekt de laarzen aan en peilt het water en de meningen. Dit is aflevering 34 in de serie Ondertussen in Groot Mijdrecht Noord (slot).

'topdown' werd geleid vanuit de overheid. Die deelde de lakens uit. Pas veel later betrok ze er andere belanghebbenden bij", zegt Janssen. Daarbij stond de planvorming in eerste instantie volledig in het teken van natuurontwikkeling en het herstel van de waterkwaliteit. Had het provinciale bestuur zich wat nederiger opgesteld en de doelen voor water en natuur iets terughoudender gebracht, dan zouden bewoners vanaf het begin meer begrip hebben getoond voor de situatie, vermoedt de lector.

Verbinding

Door bewoners niet op tijd te betrekken bij de plannen, schoot het provinciale bestuur tekort op het sociale vlak. Maar ook de ecologische doelen waren vanaf het begin niet helder, meent Janssen. "Aanvankelijk was het idee dat een recreatieplas in GMN een ecologische verbinding kon vormen tussen Nieuwkoop en Botshol. Maar er is nooit onderbouwd hoe je dat zou moeten uitvoeren. En welke diersoorten je daar dan precies mee zou helpen. Pas in een laat stadium is bureau Waardenburg ingeschakeld, die daarover meer duidelijkheid gaf. Daarbij kwam dat de wetenschappelijke argumenten over de waterkwaliteit in de polder zwak waren. Die zijn later zelfs deels ingetrokken."

Op het economische vlak had het proces succesvoller kunnen zijn, als direct helderheid was geweest over het financiële plaatje, meent de lector. Het Plan De Venen, waarover de partijen al jaren geleden overeenstemming bereikten, ging van tafel omdat het te duur was. Het latere Veenribbenplan kon niet doorgaan omdat staatssecretaris Bleker een stop zette op aankoop van grond voor natuur. Daarop trok

de bewonersdelegatie zich terug uit het overleg. Als er geen financiële zekerheid is voor gebiedsprocessen, leidt dat tot onrust en versterking van het project.

Tekentafelnatuur

Janssen, die als ecooloog verschillende publicaties over natuur in Nederland op zijn naam heeft staan, omschrijft de ideeën voor moerasnatuur in Groot Mijdrecht Noord als 'tekentafelnatuur'. Vanuit de gedachte dat er in Nederland te weinig natuur is, laten bestuurders plannen opstellen om natuur te gaan maken. "Die ontwikkeling zag je de afgelopen decennia op meer plaatsen. Het is goed om nieuwe natuur te ontwikkelen, is het idee, maar een goed doordacht plan welke soorten je hiermee helpt, ontbreekt daarbij vaak."

Het verbaast Janssen dan ook niet dat in de afgelopen jaren steeds meer weerstand is ontstaan tegen het ontwikkelen van 'nieuwe' natuur. "Die weerstand heeft uiteindelijk geleid tot beleid als dat van staatssecretaris Bleker, die het natuurbeleid

wilde herzien en een stop zette op de aankoop van natuurgrond. Op zich is het niet verkeerd om een beleid dat je al twintig jaar voert, te herijken. Het is alleen wel slecht dat er door kabinetwisselingen en politieke veranderingen nu helemaal geen duidelijke lijn meer zit in het natuurbeleid."

Janssen is erg benieuwd welke effecten de natuurplannen in Groot Mijdrecht Noord op lange termijn hebben. Het is volgens hem maar de vraag, of de aanleg van moeras de natuur in het gebied veel oplevert. De laatste tijd gaan vooral weidevogels zoals de grutto sterk in aantal achteruit, terwijl het plan in Groot Mijdrecht Noord vooral is gericht op moerasvogels. "De polder krijgt natte delen en bloemrijk grasland. Het is te betwijfelen of er een plek is voor de meer kritische weidevogels in dat grasland. Die hebben behoefte aan schrale landbouwgrond. In plaats daarvan komt er veel water en grasland op voedselrijk land."

De ecooloog vermoedt dat voor moeras is gekozen, omdat het 20 jaar geleden nog slecht ging met veel moerasvogels. "Een nat gebied met riet, struweel en bosjes, is bovendien eenvoudiger te realiseren dan schrale

grond." Met bepaalde vogelsoorten is het makkelijk scoren, maar het is de vraag of de moerasnatuur in de Utrechtse polder botanisch gezien ook een succesverhaal wordt. Een natuurkwaliteit als in de Nieuwkoopse plassen of Botshol zal niet haalbaar zijn." Hoewel de bewoners uiteindelijk als beste uit de bus zijn gekomen bij onderhandelingen over de inrichting van de polder, kent dit verhaal eigenlijk geen winnaars, vindt Janssen. "Voor de polderbewoners is het gunstig dat er niemand hoeft te vertrekken en dat de claim op hun huis is verdwenen, maar verder heeft het hen alleen maar veel tijd en energie gekost. Dat geldt ook voor andere partijen."

Slot

Nu alle belanghebbenden onlangs een intentieverklaring hebben getekend voor langdurige rust in het gebied, komt als het goed is een einde aan een jarenlange periode van plannenmakerij, het opstellen van visies en overleg over de inrichting van het oostelijke deel van de polder. Een proces dat veel onrust veroorzaakte. In de loop der jaren werd het zelfs een hevig steekspel tussen bewoners en provincie, maar uiteindelijk rolde er toch een compromis uit. Hiermee komt ook een einde aan deze serie over Groot Mijdrecht Noord in Landwerk. Met het Veenribbenplan liggen de contouren van de inrichting van de polder vast. Alleen zwaarwegende motieven zoals een dijkdoorbraak, rechtvaardigen nog nieuwe ingrepen in de polder buiten de bestaande afspraken, zo hebben de partijen afgesproken.

Petra Frans

De bewonersdelegatie, de gemeente De Ronde Venen, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Natuurmonumenten en de provincie Utrecht hebben op 31 oktober een intentieverklaring ondertekend, waarin ze toezeggen hun uiterste best te doen voor langjarige rust in de polder Groot Mijdrecht Noord.

De verklaring is een aanvulling op de versoberde Veenribbenvariant, een plan waarover de partijen eerder overeenstemming bereikten en dat afgelopen zomer door Provinciale Staten werd goedgekeurd. De belangrijkste punten zijn minder moeras, de aanleg van kades om het moeras, ruimte voor particulier natuurbeheer en medewerking van bewoners op basis van vrijwilligheid.

Dat is het eindbeeld van de inrichting voor de polder Groot Mijdrecht Noord-Oost. Groot Mijdrecht Noord-West kent nu geen natuuropgave meer. Het eindbeeld van de inrichting wordt opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, het natuurbeheerplan, het gemeentelijke bestemmingsplan en het watergebiedsplan.